

พระธรรมเทศนา

ชั้นดิธรรมกถา

ในการพระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลปัญญาสมวาร

อุทิศถวายแด่

สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี

ณ พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท ในพระบรมมหาราชวัง

วันพุธที่ ๑๔ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๕๔

พระพรหมเมธี (จ่านง ธมฺมจารี)

กรรมการมหาเถรสมาคม เจ้าคณะภาค ๔-๕-๖-๗ (๖) วัดสัมพันธวงศาราม วรวิหาร

รับพระราชทานถวาย

*****

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส

เสโล ยถา เอกชนโน

วเตน น สมิริติ

เอวํ นินทาปัสสาสุ

น สมินฺชุนฺติ ปณฺชิตาติ.

บัดนี้ จักรับพระราชทานถวายวิสาขนา พระธรรมเทศนา ในชั้นดิธรรมกถา ฉลองพระเดชพระคุณ ประดับพระปัญญาบารมี อนุรูปแด่พระราชกุศลบุญราศี ทักขิณานุปทานปัจฉิมการกิจ ที่สมเด็จพระบรมพิตรพระราชสมภารเจ้า ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา สยามบรมราชกุมารี เสด็จแทนพระองค์ ทรงบำเพ็ญพระราชกุศลทักขิณานุปทาน เพื่อทรงพระราชอุทิศถวาย แด่ สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี ซึ่งสิ้นพระชนม์บรรจบครบปัญญาสมวาร ในวันนี้ ด้วยสมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ พระองค์นั้น ทรงมีพระฐานะเป็นผู้ใหญ่ในพระบรมราชวงศ์จักรี ทรงสถิต ในที่พระกุลเชษฐา ที่สมควรได้รับความเคารพนอบนบนับถือเป็นอันดียิ่งในพระราชวงศ์ ทรงเป็นพระประยูรญาติที่พระเชษฐภคินี ร่วมสุขร่วมทุกข์มาตั้งแต่เบื้องต้น ด้วยพระหฤทัยมั่นในพระกตัญญูกตเวทิตาธรรมและอุปถัมภ์ธรรม ซึ่งทรงมีบริบูรณ์ในพระหฤทัยตามภูมิธรรมแห่งสาธุชน ต้องตามในพุทธนิพนธ์ภาสิต ว่า ภูมิ เว สาธุรูปานํ กตญญูกตเวทิตา ความกตัญญูกตเวทิตาเป็นภูมิธรรมแห่งสาธุชน ดังนี้

สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี ทรงเป็นพระราชกุมารีพระองค์เดียว ในพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดี ศรีสินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว และพระนางเจ้าสุวัทนาพระวรราชเทวี ประสูติเมื่อวันอังคารที่ ๒๔ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๔๖๘ เป็นเวลาก่อนที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว จะเสด็จสวรรคตเพียง ๑ วัน แม้

สมเด็จพระเจ้าฟ้าพระองค์น้อย พระองค์นั้น จักดำรงฐานะ “สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ” ในระยะเวลาอันสั้น ทั้งยังทรงมีโอกาสเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท ยังพระปิตุสตุท่ายให้บังเกิดแต่สมเด็จพระบรมชนกนาถ เพียงครั้งเดียว ครั้นเมื่อทรงเจริญพระวัยขึ้น พระจริยาวัตรอัธยาศัย ก็กลับละม้ายคล้ายกับสมเด็จพระบรมชนกนาถ อย่างน่าอัศจรรย์

สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี ทรงพร้องพร้อมด้วยพระจริยาวัตร ทรงเป็นผู้บริสุทธิ์สะอาด ทั้งพระกาย พระเหตุทัก และพระวาจา ไม่มีใครเคยได้ยินพระวาจาอันก้าวร้าวหยาบคายออกจากพระโอษฐ์ของพระองค์เลยสักครั้งเดียว ถ้าเมื่อใดทรงพระพิโรธมาก และมีพระประสงค์จะทรงบริภาษผู้ใด ก็จะได้รับสั่งได้เพียงคำว่า ซีด เท่านั้นเอง เพราะพระองค์ได้รับการถวายพระอภิบาล มาเพื่อเป็นสมเด็จพระเจ้าฟ้าแท้ๆ ทำให้ไม่ทรงรู้จักคำที่ไม่สุภาพทุกประเภท กล่าวโดยย่อก็คือ พระองค์ทรงปฏิบัติตามหลักธรรมประจำตัวของผู้ใหญ่ โดยมีได้ทรงเสแสร้ง หรืออาจกล่าวได้อีกนัยหนึ่ง โดยมีได้ทรงรู้สึกพระองค์เลยว่า พระจริยาวัตรที่ทรงปฏิบัติอยู่นั้น ทรงปฏิบัติตามหลักแห่งทศพิธราชธรรม งดงามบริสุทธิ์ ทรงศรัทธาในบวรพระพุทธศาสนาเป็นอย่างยิ่ง ได้เคยเสด็จไปทรงศึกษาธรรมะกับสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก นอกจากนี้ ยังมีพระอุปนิสัยทรงเคร่งครัด ในการตรงต่อเวลา ทรงปฏิบัติพระกิจวัตรประจำวันเป็นเวลา และไม่ทรงปล่อยเวลาให้ผ่านไปโดยเปล่าประโยชน์ ทรงประหยัดอดออม โปรดความเรียบง่าย ทั้งยังทรงนิยมและภาคภูมิใจพระทัยในความเป็นไทย โปรดเครื่องใช้รวมถึงฉลองพระองค์ที่ผลิตในประเทศ ส่วนการใช้ภาษาไทยนั้น เป็นที่ทราบกันในหมู่ข้าราชการบริพารว่า ไม่โปรดให้ผู้ใด กราบทูลภาษาไทย ปนภาษาต่างประเทศ และโดยส่วนพระองค์เอง ก็มีรับสั่งภาษาไทยถูกต้องชัดเจนเสมอ จะมีรับสั่งภาษาอังกฤษ หรือภาษาฝรั่งเศสกับชาวต่างประเทศเท่านั้น

สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี ทรงมีจริยาวัตร เป็นไปด้วยความเรียบง่าย งดงามสง่าผ่าเผย สมเป็นพระราชธิดา แห่งบรมราชจักรีวงศ์ ทรงเป็นเสมือน “เพชร” น้างามที่ประดับอยู่บนเรือนแหวนแห่งราชจักรีวงศ์ พระองค์หนึ่ง “เพชร” นั้น ไม่ว่าจะอยู่แห่งหนตำบลใด คุณค่าแห่งความเป็นเพชร ก็ยังคงเจิดจรัสล้ำเลิศ ส่งแสงแวววาวไปทั่วทุกทิศานุทิศ พระจริยาวัตรและพระกรณียกิจในสมเด็จพระเจ้าฟ้าพระองค์นั้น นับตั้งแต่วันแรกแห่งพระชนม์ชีพ จวบกาลสมัยถึงวันนี้ แสงงามแห่งเพชรนั้นยังคงงดงามพิสุทธิ์ งามจรัสในใจของพสกนิกรทั้งหลาย ผู้อาศัยพระบารมีเป็นที่พึ่งตลอดระยะเวลา ๘ ทศวรรษ ที่ผ่านมา มิมีคลาย สมดังความตอนหนึ่ง ในบทพระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงพระราชนิพนธ์ เติริยมไว้สำหรับขับกล่อมบรรทม พระหน่อพระองค์นี้ ความว่า “**พระเสด็จจากฟ้าสุราลัย มาเพื่อให้ฝูงชนกมลปรีดี**” ในทุกสถาน

สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ มีพระปณิธานอันแน่วแน่ ในการทรงบำเพ็ญพระกรณียกิจ ดังปรากฏในพระดำรัส ที่พระราชทานในงานฉลองพระชนมายุ ๖๑ พรรษา เมื่อวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๒๙ ณ วชิราวุธวิทยาลัย ความตอนหนึ่งว่า “ฉันขอกล่าวต่อท่านทั้งปวงว่า จะพยายามบำเพ็ญตนเพื่อประโยชน์แก่บ้านเมือง ด้วยความจงรักภักดีต่อบ้านเกิด และต่อองค์

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงเป็นพระประมุขของชาติ ทั้งจะได้รับการเกียรติศักดิ์ แห่งความเป็นราชานารี ในมหาจักรีบรมราชวงศ์ไว้ชั่วชีวิต”

สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ พระองค์นั้น เสด็จประทับรักษาพระอาการติดเชื้อในกระแสพระโลหิต ณ โรงพยาบาลศิริราช ตั้งแต่วันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๕๔ แม้คณะแพทย์ได้ถวายการรักษาอย่างใกล้ชิดจนสุดความสามารถ จวบกาลสมัยสิ้นพระชนม์เมื่อเวลา ๑๖ นาฬิกา ๓๗ นาที วันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๕๔ รวมพระชันษา ๘๕ ปี

ณ โอกาสนี้ จักขอรับพระราชทานถวายวิสาขนาพระพุทศศาสนสุภาสิต ที่อัญเชิญเป็นบทอุเทศเบื้องต้นแปลความว่า “**ขุนเขาศิลาแห่งทิบ ไม่สะเทือนเพราะแรงลมฉันทใด บัณฑิตก็ไม่พึงหวั่นไหวเพราะนินทาหรือสรรเสริญฉันทนั้น**” ขันติธรรม คือหลักธรรมที่ว่าด้วยความอดกลั้นอดทน ข้อนี้ ท่านทรงเปรียบบัณฑิตผู้มีขันติธรรม เสมือนดังภูเขาหินแห่งทิบ และทรงเปรียบนินทาสรรเสริญ ดังแรงลม ขอถวายวิสาขนา พอเป็นนิตัสสนัย ดังนี้

ทุกชีวิตมนุษย์ ต่างก็ถูกโลกกรรม โยกโคลนจิตใจ ไม่มียกเว้นใคร แม้แต่คนเดียว ไม่ว่าจะมัจจนหรือร่ำรวย มีอำนาจวาสนา หรือไร้อำนาจวาสนา โลกกรรม คือ สภาพความเป็นจริง ที่ครองโลก ทั้งส่วนดีและส่วนไม่ดี ๘ ประการ คือ ได้ลาภ-เสื่อมลาภ ได้ยศ-เสื่อมยศ ได้สุข มีทุกข์ มีนินทา มีสรรเสริญ ขันติธรรม คือ ความอดกลั้นอดทน เป็นตบะธรรม เสมือนเสาเข็มของชีวิต ถ้าไม่อดทน ชีวิตก็โยกโคลน เหมือนบ้านเรือนที่ไม่มีเสาเข็ม

อุปสรรคและปัญหา เป็นเสมือนคลื่นลมในทะเล คลื่นลมจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ต่อนักแข่งเรือใบ เพราะต้องการลมส่งเรือใบให้ถึงเส้นชัย แต่บุคคลที่ไม่หวังความก้าวหน้า จะมองเห็นเป็นอุปสรรค อุปสรรคปัญหาทุกอย่าง จึงมีอุปการะอย่างยิ่งต่อนักสร้างบารมี ความอดทนอดกลั้นต่ออุปสรรคปัญหา และแรงนินทา กล่าวร้ายว่าร้าย เป็นการสร้างภูมิคุ้มกัน ให้ชีวิตแข็งแกร่งทนทาน และประสพชัยชนะในที่สุด

สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงแสดงว่า **ขนฺติ ธีรสฺส ลงฺกาโร** ความอดทนเป็นเครื่องประดับของนักปราชญ์ ทนได้ก็เป็นได้ ทนไม่ได้ก็เป็นไม่ได้ เครื่องใช้ทุกชนิด ทุกประเภท ความดีอยู่ที่ใช้ได้ทน ฉะนั้นความดีของคนอยู่ที่ทนอด ทนทำ ทนหิว ทนร้อน ทนหนาว แปลว่าทนทานต่อความทุกข์ยากลำบาก ไม่หวั่นไหวต่อแรงเสียดทานใดๆ เหมือนภูเขาศิลาแห่งทิบ ไม่หวั่นไหวเพราะแรงลม หมายความว่า ในกิจกรรมทุกอย่าง ย่อมมีทั้งคนเห็นด้วย และไม่เห็นด้วย มีทั้งคนชื่นชมและคัดค้าน โดยเฉพาะในโลกแห่งยุคการสื่อสารเสรี ที่ผู้คนในโลกมีข้อมูลข่าวสารในมือเท่าเทียมกัน และมีสิทธิเสรีภาพ ที่จะแสดงออกอย่างเท่าเทียมกัน คนที่เกิดในโลกยุคนี้ จึงต้องมีใจอดทน อดกลั้น และหนักแน่นยิ่งกว่าขุนเขา

สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตรัสสอนว่า **นตฺถิ โลเก อนินฺทิตฺโต** คนไม่ถูกนินทา ไม่มีในโลก แปลว่า การนินทาเป็นธรรมชาติของคน เพราะคนที่ถูกสรรเสริญ หรือถูกนินทาโดยส่วนเดียว ก็ไม่มีเช่นกัน ในคนเดียวก็จะมีทั้งคนรัก และคนชัง มีทั้งคนนินทา และสรรเสริญสลับกันไป หากมองให้ดี นินทาและสรรเสริญ คือ สีสันของชีวิต เพราะชีวิตเหมือนละคร โลกใบนี้เปรียบเหมือนโรงละคร

การนิเทศและสรรเสริญ เป็นกระแสนิยมประจำโลก เป็นกระแสอารมณ์ที่อยู่กับมนุษย์มา ยาวนาน และจะดำรงคงอยู่เช่นนี้ตลอดไป บัณฑิตผู้มีปัญญา ประารถนาจะหลุดจากวงโคจรนี้ จึง ต้องบำเพ็ญบารมีคือ ต้องฝึกจิต ดังพุทธภาษิตที่ว่า **จิตตสฺส ทมโถ สาธุ การฝึกจิตเป็นการดี จิตดี ทนดี สุขาวดี** จิตที่ฝึกดีแล้วย่อมนำมาสุขมาให้ การฝึกคือการฝึก การฝึกไม่ทำให้สิ่งที่อยาก ทำ คือ การสร้างความอดทน อดกลั้น คือไม่หวั่นไหว เหมือนภูเขาศิลาแห่งทิเบต ที่ยืนตระหง่านทน แดดร้อนและแรงลม ไม่ล้มครืนลงมา ก็เพราะมีรากฐานที่มั่นคง ความอดทนอดกลั้น จึงเปรียบได้ กับเสาเข็มชีวิต

ความอดทนจะเกิดขึ้นได้ ก็ต่อเมื่อคิดว่า อุปสรรคและปัญหา คำล่วงเกินต่างๆ คำนิทานว่า ร้ายเหล่านั้นเป็นเครื่องสร้าง และทดสอบบุญบารมี ดังที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้ตรัส สอนว่า การสร้างบารมี ๑๐ ประการ จะทำให้ชีวิตสมบูรณ์ นั่นคือ ทานบารมี ศีลบารมี เนกขัมม บารมี ปัญญาบารมี วิริยะบารมี ขันติบารมี สัจจะบารมี อธิษฐานบารมี เมตตาบารมี และอุเบกขา บารมี

หลักการสำคัญของการสร้างบารมี คือ มนุษย์ต้องมีวิถีคิด วิถีคิดที่ดี คือ การคิดบวก ทำ บวก พูดบวก แปลว่า ให้ทุกคนฝึกคิดอยู่บนพื้นฐานของการอนุเคราะห์ สงเคราะห์ เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ ต่อบุคคลอื่น คือฝึกให้รู้จักการให้ โดยเริ่มจากคนใกล้ตัว แล้วขยายกว้างออกไป จนกระทั่งถึง ประเทศชาติ ประชาชน และมวลมนุษยชาติ

การสร้างบารมี คือการตั้งความปรารถนาให้คนอื่นดีกว่าตน เห็นอกเห็นใจ เข้าใจชีวิตของ คนอื่นที่ด้อยกว่าตนให้มาก การคิดเช่นนี้ อาจต้องฝึกคิดในระยะแรก แต่เมื่อฝึกคิดบ่อยๆ ก็จะทำให้จิตใจอ่อนโยนต่อสรรพสัตว์ได้ไม่ยาก จนกระทั่งมองเห็นทุกคน เป็นเพื่อนร่วมเกิดแก่เจ็บตาย บนโลกใบเดียวกัน การสร้างบารมีคือการทุ่มเทเสียสละตนเพื่อคนอื่น โดยไม่คาดหวังว่า จะมีใคร ให้อะไรตอบแทน แม้จะต้องทุกข์ยากลำบากเพียงใด รางวัลของนักสร้างบารมี มีสิ่งเดียวเท่านั้น คือความสุขของคนอื่น รอยยิ้มของคนอื่น คือโล่เกียรติยศของนักสร้างบารมี นักสร้างบารมี จะต้อง พบกับปัญหาและอุปสรรคมากมาย แต่นั่นคือขอให้ถือว่า เป็นเครื่องทดสอบบารมี แบบฝึกหัดที่ ยาก ย่อมทดสอบความอดทน สติปัญญา ศรัทธา ความเพียร ความรู้และความสามารถ ของ นักเรียนฉันใด อุปสรรคปัญหาที่ยาก ย่อมทดสอบ **“ขันติธรรม”** ของนักสร้างบารมีฉันนั้น นัก สร้างบารมี จึงควรภูมิใจว่า ได้มีโอกาสเผชิญปัญหา ภูมิใจที่โลกให้โอกาส ได้เป็นผู้คิดแก้ปัญหา จะ ไม่บ่นน้อยใจ เสียใจ กลุ้มใจ ทุกข์ใจ หรือลำบากใจเพราะทุกครั้งที่ทนคิด ทนทำ และทนได้ ปัญหา มักจะเปลี่ยนเป็นปัญหาเสมอ อุปสรรคจะเปลี่ยนเป็นโอกาสทันที

ฉะนั้น ผู้หนีปัญหา ปัญหาจะวิ่งไปนอนรออยู่ข้างหน้า ตรงกันข้าม ผู้กลัวอุปสรรค เขาจะ พลาดจากโอกาสที่ดีไป แต่คนที่กล้าเผชิญกับปัญหา ปัญหาจะกลายเป็นเพื่อนแท้ทันที คนที่ต่อสู้ กับอุปสรรค อุปสรรคจะเปิดทางให้เป็นโอกาส ให้เขาได้ประสบความสำเร็จ ปัญหาทุกอย่าง ต้องการทดสอบว่า เราเอาจริงหรือไม่ เรามีปณิธานแน่นแนแค่ไหน เราทำเพื่อสร้างบารมี หรือทำ เพื่ออะไร การสร้างบารมี คือการทำดี เพื่อให้ผู้อื่นได้พึ่งพาในสิ่งที่ตนได้ทำลงไป

ด้วยเหตุนี้ อุปสรรคปัญหาจึงมิใช่ศัตรู แต่เป็นครูที่ยิ่งใหญ่ เป็นครูที่ไม่ต้องเสียค่าชั่วโมงเรียน แต่อาสาสอนถึงห้องนอน สอนทุกหนทุกแห่ง แม้จะเดินทางอยู่บนฟากฟ้ามหาสมุทร ก็ตามไปสอนเราได้ คือสอนให้เราอดทน อดกลั้น สอนให้ขยันหมั่นเพียร เรียนรู้ สอนให้มีสติ มีปัญญา มีความรอบคอบตลอดเวลา

การสร้างพลังความคิด ทำให้เราได้เพิ่มบารมีธรรมแห่งความอดทน อดกลั้น ดังกล่าวนี้นี้ คือการบ่มเพาะ “ขันติธรรม” อันเป็นรากแก้วที่มั่นคงแห่งชีวิต เสมือนขุนเขาที่แน่นหนา ไม่สั่นสะเทือนเพราะแรงลมฉันทไฉ ผู้มีบารมีจึงไม่หวั่นไหวในคำนิทา ไม่หลงระเหิงเพลิดเพลिनในคำสรรเสริญฉันทนั้น

สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ พระองค์นั้น ทรงมีพระมนัสเลื่อมใสในพระรัตนตรัย ทรงยึดมั่นในหลักธรรมข้อที่ว่าด้วย ขันติ คือความอดทน มีพระจริยาวัตรตรงดงาม เรียบง่าย จะมีเหตุแห่งโลกธรรมส่วนที่เป็นอริยธรรม หรืออริยธรรม มากระทบพระหทัยก็ไม่ทรงหวั่นไหว หรือหวาดหวั่นพรึ่นพริ้ง ทรงมีพระสติมั่นคง มีพระขันติธรรม คือความอดทนเป็นเลิศ มีพระศรัทธา และพระปัญญาเป็นพลัง ให้ได้สร้างพระกุศลเพิ่มพูนบุญราศี บารมีธรรม ให้แก่กล้ายิ่ง ๆ ขึ้นโดยลำดับ ต้องตามนัยพระพุทธรูปนิพนธ์คาถา ที่ได้รับพระราชทานถวายวิสาขนามาแต่ต้น ความว่า “ขุนเขาศิลาแห่งทิบ ย่อมไม่สะเทือนเพราะแรงลมฉันทไฉ บัณฑิตก็ไม่พียงหวั่นไหวเพราะนิทา หรือสรรเสริญ ฉันทนั้น” ด้วยประการฉะนี้

อิมินา กตปุญญেন ขออำนาจพระราชากุศล ทักษิณานุประทานปัจฉิมภารกิจ ที่สมเด็จพระบรมพิตรพระราชสมภารเจ้า ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จแทนพระองค์ ทรงบำเพ็ญพระราชกุศลทักษิณานุประทาน อุทิศถวายแด่ สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี ในปัญญาสมวาร จงเป็นบุญนิธิ อำนวยวิบากสมบัติ อริยวิบุลยคุณผล แต่สมเด็จพระเจ้าฟ้า พระองค์นั้น ให้ได้ทรงเสวยทิพย์สุขสมบัติ ในสัมปรายภพ สมเจตนาปรารภนา โดยฐานะนิยมที่ทรงบำเพ็ญพระราชอุทิศถวาย จงทุกประการ

ในโอกาสแห่งพระธรรมเทศานี้ พระสงฆ์จตุรกรจักรับพระราชทานสวดคาถาธรรมบรรยายโดยสรภัญญะวิธี เพื่อเพิ่มพูนพระราชากุศลธัมมัสสวนะมัย ให้ไพบุลย์ยิ่งขึ้นสืบไป

รับพระราชทานถวายวิสาขนาพระธรรมเทศนา ในขันติธรรมกถา ฉลองพระเดชพระคุณ ประดับพระปัญญาบารมี ยุติลงคงไว้ เอวัง ก็มีด้วยประการฉะนี้

ขอถวายพระพร

ศูนย์ข้อมูลข่าวสาร สำนักพระราชวัง

โทร. ๐ ๒๖๒๓ ๕๕๐๐ ต่อ ๓๑๐๓-๔

www.brh.thaigov.net/